

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Společné zdanění manželů

Manželům, kteří vyživují alespoň jedno dítě, umožňuje § 13a zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), počínaje zdaňovacím obdobím 2005 využít institut výpočtu daně ze společného základu daně podle § 13a zákona o daních z příjmů, čili tzv. společného zdanění manželů. Ten za určitých okolností, zejména v případě, kdy jeden z manželů nemá zdanitelné příjmy, nebo příjmy obou manželů jsou rozdílné, může, a to i významně, snížit jejich celkovou daňovou povinnost.

Manželé si mohou mezi sebe rozdělit společný základ daně (každý jednu polovinu, a to po uplatnění nezdanitelných částek, u kterých splní podmínky pro jejich uplatnění. Výpočet společného základu daně provedou na příloze č. 5 formuláře daňového přiznání.

[Příloha č. 5](#) včetně pokynů k jeho vyplnění je v příloze tohoto sdělení.

1. Podmínka pro uplatnění společného zdanění

Nutnou podmínkou, aby manželé mohli uplatnit společné zdanění podle § 13a odst. 1 zákona je, aby manželé vyživovali alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti.

Podle § 115 občanského zákoníku domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Za vyživované dítě poplatníka se podle § 35c odst. 6 zákona považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je

a) nezletilým dítětem,

b) zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá plný invalidní důchod a

1. soustavně se připravuje na budoucí povolání; příprava na budoucí povolání se posuzuje podle § 12 až 15 zákona č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů,
2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Společné zdanění mohou manželé uplatnit, pokud podmínku vyživování alespoň jednoho dítěte žijícího s nimi v domácnosti splní nejpozději poslední den zdaňovacího období, za které uplatňují společné zdanění, tj. poprvé dne 31. prosince 2005. Zákon nestanoví podmínku, že dítě musí manželé vyživovat po celé zdaňovací období. To znamená, že manželé mohou společné zdanění uplatnit pokud kdykoli v průběhu zdaňovacího období v domácnosti vyživovali dítě (např. týden, měsíc, půl roku apod.). Manželé podmínku splní i např. v případě, kdy vyživovali dítě ve věku do 26 let, které s nimi žije ve společné domácnosti s tím, že dítě ukončilo v průběhu roku studium na vysoké škole a poté nastoupilo do pracovního poměru. Společné zdanění mohou uplatnit i manželé, kteří vyživovali vnuka (vnučku), který s nimi žije ve společné domácnosti pokud jeho rodiče nemají příjmy.

Společné zdanění mohou manželé uplatnit i v případě, že jeden z nich neměl příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů podle zákona. Např. manželka je v domácnosti, protože se stará o nezletilé děti a z toho důvodu nemá žádné zdanitelné příjmy.

Upozorňujeme, že společné zdanění manželů nemohou uplatnit poplatníci, kteří žijí ve vztahu zpravidla nazývaném jako druh/družka, neboť se nejedná o manžele. Vztah mezi druhem nebo družkou není žádným zákonem (občanský zákoník, zákon o rodině) upraven. Z toho důvodu by bylo případné rozšíření tohoto postupu na druha/družku nekontrolovatelné a zcela nespravovatelné.

2. Výpočet společného základu daně manželů

Podle § 13a odst. 2 zákona je společným základem daně součet dílčích základů daně podle § 6 až 10 zákona upravených podle § 5 a § 23 zákona u obou manželů, snížený o nezdanitelné části základu daně podle § 15 za oba manžele. Nezdanitelné části základu daně podle § 15 zákona může uplatnit i ten z manželů, který neměl zdanitelné příjmy, jestliže jinak splňuje podmínky stanovené pro jejich uplatnění.

Pokud např. manželka pečující o roční dítě, nemá žádné zdanitelné příjmy, je v domácnosti, manžel má příjem ze závislé činnosti a z pronájmu domu, bude společným základem daně součet dílčích základů daně podle § 6 a § 9 u manžela. Při vyplnění daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob manželka uvede do přílohy č. 5 daňového přiznání u všech dílčích základů daně (podle § 6 až 10 zákona) nulu. Manžel uvede do dílčího základu daně podle § 6 a § 9 zákona příslušné částky. Poté oba manželé uvedou do daňového přiznání příslušné nezdanitelné části základu daně podle § 15 zákona. Zákon stanoví, že nezdanitelné části základu daně podle § 15 může uplatnit i ten z manželů, který neměl zdanitelné příjmy, jestliže jinak splňuje podmínky stanovené pro jejich uplatnění. Manželka si tedy za zdaňovací období 2005 uplatní základní nezdanitelnou částku 38 040 Kč a další nezdanitelné částky podle § 15 zákona, tj. např. odpočet na soukromé životní pojištění, úroků z úvěru na bytovou potřebu apod. Obdobně bude postupovat i manžel. Manžel si uplatní mimo jiné i nezdanitelnou částku na manželku, která nemá příjmy, a to ve výši 21 720 Kč. Pokud by byla manželka držitelkou průkazu mimořádných výhod III. stupně (zvláště těžké postižení s potřebou průvodce) - průkaz ZTP/P, zvyšovala by se částka 21 720 Kč na dvojnásobek.

Následně se sečtou dílčí základy daně obou manželů (v tomto případě pouze základ daně manžela, tvořený příjmy ze závislé činnosti a z pronájmu) a dále se sečtou nezdanitelné částky podle § 15 u obou manželů. Součet dílčích základů daně obou manželů snížený o součet nezdanitelných částek obou manželů představuje společný základ daně. Polovinu tohoto společného základu daně si každý z manželů uvede ve svém daňovém přiznání a po uplatnění položek dle § 34 zákona vypočítá daň podle § 16 odst. 1 zákona.

Přesný postup při výpočtu daně ze společného základu daně manželů je uveden ve formuláři daňového přiznání pro zdaňovací období 2005.

3. Daňová ztráta a odpočet výdajů na výuku žáků

Zákon v § 13a odst. 2 stanoví, že vykázali-li manželé nebo některý z nich ve zdaňovacím období, ve kterém uplatnili společné zdanění, u příjmů podle § 7 nebo 9 daňovou ztrátu, může ji odečíst od základu daně podle § 34 zákona ten z manželů, který ji vykázal, v následujících zdaňovacích obdobích, pokud v těchto zdaňovacích obdobích **neuplatní společné zdanění**.

Vykáže-li některý z manželů u svých příjmů z podnikání či pronájmu (§ 7 či § 9 zákona) ztrátu, uvede ji do svého daňového přiznání s tím, že příslušný dílčí základ daně je v tomto případě roven nule. Tuto daňovou ztrátu si bude moci ten z manželů, který ztrátu vykázal odečíst od svého základu daně

v následujících 5 zdaňovacích obdobích, a to jen v těch, ve kterých společné zdanění neuplatní.

Budou-li manželé využívat metody společného zdanění, nebudou si moci odečítat ztrátu vzniklou ve zdaňovacích obdobích, kdy metodu společného zdanění uplatnili. O odpočet daňové ztráty však nepřijdou. Mohou si ji uplatnit ve zdaňovacích obdobích, kdy budou postupovat při zdanění svých příjmů standardním způsobem, tj. kdy nepoužijí metodu společného zdanění manželů.

Obdobně budou manželé postupovat v případě odpočtu podle § 34 odst. 3. Počínaje r. 2005 zákon v § 34 odst. 3 stanoví, že od základu daně lze dále odečíst 30 % výdajů (nákladů) vynaložených podle § 24 odst. 2 písm. j) bodu 3 na výuku žáků ve studijních a učebních oborech středních odborných učilišť a učebních oborech učilišť, které jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy a tyto obory jsou uvedeny ve zvláštním právním předpisu. Tento odpočet si bude moci manžel (manželka) odečíst od svého základu daně v následujících zdaňovacích obdobích, kdy společné zdanění neuplatní.

4. Odpočet darů

Jednou z nezdanitelných částí základu daně je hodnota daru. Bude-li se jednat o případ, kdy manželka je v domácnosti, pečuje o dítě, nemá žádné zdanitelné příjmy, manžel má příjem z podnikatelské činnosti a poskytl dar např. invalidní osobě pobírající částečný invalidní důchod na rehabilitační pomůcky, může manžel uplatnit tuto nezdanitelnou částku. Zákon v § 15 odst. 5 stanoví mimo jiné, že na straně poplatníka lze v úhrnu odečíst nejvýše 10 % ze základu daně. Jedná se tedy o celý základ daně manžela, nikoli jen o jeho polovinu. Činil-li by základ daně manžela např. 400 000 Kč, mohl by odečíst hodnotu daru až do výše 40 000 Kč, i když do svého základu daně zahrne v rámci společného zdanění pouze 200 000 Kč.

5. Příjmy ze zdrojů v zahraničí

Má-li manžel či manželka příjmy, které vstupují do dílčího základu daně podle § 8 nebo 10, tj. příjmy z kapitálového majetku nebo ostatní příjmy, ze zahraničí, může je v souladu s § 8 odst. 4, resp. § 10 odst. 8 zákona, zahrnout do **samostatného základu daně** při uplatnění sazby daně podle § 16 odst. 2 zákona. Rozhodne-li se manžel či manželka, že příjmy ze zahraničí zahrne do samostatného základu daně a uplatní sazbu daně podle § 16 odst. 2 zákona, nemůže již tyto příjmy zahrnout do společného základu daně, protože zákon v § 13 odst. 2 stanoví mimo jiné, že společným základem daně se rozumí součet dílčích základů daně podle § 6 až 10 zákona.

Pokud by se manžel či manželka rozhodli a příjmy ze zahraničí ponechali v dílčím základu daně podle § 8 nebo § 10 zákona, mohli by je zahrnout i do společného základu daně, tzn. každý z nich by zdanil polovinu z těchto příjmů sazbou daně stanovenou v § 16 odst. 1 zákona.

6. Manželé - daňoví nerezidenti

Zákon v § 13a odst. 3 stanoví, že je-li alespoň jeden z manželů poplatníkem uvedeným v § 2 odst. 3, tj. fyzická osoba daňový nerezident, mohou manželé společné zdanění uplatnit, jestliže úhrn všech příjmů obou manželů ze zdrojů na území České republiky (§ 22) činí nejméně 90 % všech jejich příjmů **s výjimkou příjmů**, které:

- nejsou předmětem daně z příjmů podle § 3 nebo 6 nebo
- jsou od daně osvobozeny podle § 4, 6 nebo 10, nebo
- příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně (§ 36 zákona).

Podle § 2 odst. 2 zákona poplatníci, kteří mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují, mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Tito poplatníci jsou také nazýváni daňoví

rezidenti.

Bydlištěm na území ČR se rozumí místo, kde má poplatník stálý byt za okolností, z nichž lze usuzovat na jeho úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat. Stálým bytem se rozumí byt, který je poplatníkovi kdykoliv k dispozici podle jeho potřeby, ať již vlastní či pronajatý. Tento byt může být poplatníkem pronajat jiné osobě formou, která umožňuje podle potřeby poplatníka obnovení jeho užívání poplatníkem bez prodlevy. Úmysl poplatníka zdržovat se trvale ve stálém bytě se posuzuje vzhledem k okolnostem jeho osobního a rodinného stavu, tj. má-li zde rovněž např. manželku, děti, rodiče, či zda byt je využíván v návaznosti na jeho ekonomické aktivity (podnikání, zaměstnání apod.).

Poplatníci, kteří se na území ČR obvykle zdržují jsou ti, kteří zde pobývají alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce (zdaňovacím období), a to buď souvisle nebo v několika obdobích. Do lhůty 183 dnů se započítává každý započatý den pobytu, včetně dne příjezdu a odjezdu, sobot, nedělí, svátků, prázdnin a dovolených strávených na území ČR.

Poplatníci neuvedení v § 2 odst. 2 zákona nebo ti, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy, mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky (§ 22). Poplatníci, kteří se na území České republiky zdržují pouze za účelem studia nebo léčení, mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, i v případě, že se na území České republiky obvykle zdržují. Tito poplatníci jsou také nazýváni **daňoví nerezidenti**.

7. Kdy nemohou manželé společně zdanění uplatnit

Zákon v § 13a odst. 4 stanoví, že za zdaňovací období nelze uplatnit společné zdanění, jestliže alespoň jeden z manželů za toto zdaňovací období:

- a. má stanovenou daň paušální částkou podle § 7a,
- b. má povinnost stanovit minimální základ daně podle § 7c. Minimální základ daně podle § 7c zákona se vztahuje na poplatníky s příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a), b) nebo c), tj. s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, s příjmy ze živnosti a s příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů. Pro zdaňovací období 2005 minimální základ daně činí 107 300 Kč pokud poplatník vykonával činnost celý rok.
- c. uplatňuje způsob výpočtu daně podle § 13 a 14 (tj. rozděluje příjmy na spolupracující osobu a na více zdaňovacích období),
- d. uplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo 35b (sleva na dani z titulu investiční pobídky), nebo
- e. má povinnost uplatnit postup uvedený v § 38gb (postup pro poplatníka, který je v konkursu).

8. Zálohy na daň

Zákon v § 13a odst. 5 stanoví, že zálohy na daň z příjmů fyzických osob platí každý z manželů:

- a. z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků podle § 38h,
- b. podle § 38a s tím, že poslední známou daňovou povinností při společném zdanění manželů se rozumí daň připadající na každého z manželů.

Ministerstvo financí počítá s upřesněním zákona, které by jednoznačně stanovilo, že zálohy na daň by neměl platit manžel/manželka, který před společným zdaněním neměl zdanitelné příjmy kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů zdaňovaných zvláštní sazbou daně.

Bude-li se jednat o případ, kdy manželka nebude mít žádné příjmy, protože např. bude v domácnosti pečovat o nezletilé děti a manžel bude mít příjem ze závislé činnosti, v souladu s § 13a odst. 5 zákona manželka zálohy platit v daném případě nebude. Manžel bude i nadále platit zálohy z příjmů

ze závislé činnosti.

Bude-li se jednat o případ, kdy manželka nebude mít žádné příjmy, protože např. bude v domácnosti pečovat o nezletilé děti a manžel bude mít příjem z podnikatelské činnosti, manželka zálohy platit v daném případě nebude, manžel bude platit zálohy vztahující se pouze k jeho daňové povinnosti k příjmům z podnikání (za předpokladu, že jeho daňová povinnost přesáhne 30 000 Kč, tj. limit stanovený § 38a zákona).

V případě, že budou mít příjmy oba z manželů, budou platit zálohy ve výši zálohové povinnosti připadající na každého z nich tak jak to vyplývá z § 13a a § 38a zákona, lze doporučit aby manželé jednotlivě požádali o stanovení záloh jinak. Tato žádost není zpoplatněna.

9. Přeplatek a nedoplatek na dani, případné penále

Při použití společného zdanění bude častým případem skutečnost, že jednomu z manželů vznikne přeplatek na dani (např. vlivem sražených a odvedených záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti nebo zaplacených záloh na daň z titulu příjmů z podnikatelské činnosti) a druhému z manželů vznikne daňová povinnost (např. manželka nemá žádné vlastní příjmy, je v domácnosti a pečuje o děti, do daňového přiznání však uvede polovinu společného základu daně, tj. i polovinu příjmů manžela).

Pro řešení výše uvedeného problému úhrady daně z rozděleného základu daně druhého z manželů lze využít ustanovení zákona o správě daní a poplatků, které umožňuje požádat správce daně o vrácení přeplatku na dani s tím, že tento přeplatek bude poukázán na úhradu nedoplatku na dani druhého manžela. Zákonem stanovená lhůta pro vrácení přeplatku je do 30 dnů od doručení žádosti. V tomto případě je však finančním úřadem stanoveno penále vážící se k prodlevě s úhradou, která může být maximálně třicetidenní. Tuto situaci Ministerstvo financí vyřeší tzv. "generálním prominutím penále" podle ustanovení § 55a zákona o správě daní a poplatků. Výsledkem toho bude, že manželé nebudou muset žádat o prominutí penále a tudíž ani žádost o prominutí penále zpoplatňovat.

Ministerstvo financí dále iniciovalo legislativní úpravu zákona o daních z příjmů v tom smyslu, aby správce daně uskutečnil převod přeplatku na dani jednoho manželů na nedoplatek druhého z manželů, pokud o to bude požádán, a to ke dni splatnosti daně druhého z manželů. To znamená, aby ten z manželů, který nemá v průběhu roku zdanitelné příjmy, nemusel platit daň v případě kdy druhému z manželů vznikne přeplatek na dani z toho důvodu, že v průběhu roku platil zálohy na daň. Případnou žádost bude moci bezplatně podat na formuláři, který je součástí formuláře daňového přiznání, ten z manželů, kterému vznikl přeplatek.

10. Daňové přiznání

Uplatní-li manželé společné zdanění, musí každý z manželů podat své daňové přiznání. Toto daňové přiznání podávají oba manželé ve stejné lhůtě. V příloze č. 5 k daňovému přiznání každý z manželů uvede údaje potřebné pro výpočet společného základu daně za oba manžele (tj. dílčí základy daně a nezdanitelné částky) a každý z nich uvede do svého daňového přiznání polovinu společného základu daně, ze které vypočte daň podle § 16 odst. 1 zákona.

Po uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání nelze způsob stanovení základu daně a daně formou společného zdanění uplatněný v daňovém přiznání měnit. V dodatečném daňovém přiznání tedy nemohou manželé způsob stanovení daně podle § 13a změnit na klasický způsob, tj. na způsob kdy každý z manželů uvede do daňového přiznání své příjmy a ty poté zdaní.

Při uplatnění společného zdanění, manželé podávají daňové přiznání ve stejné lhůtě.

11. Daňové zvýhodnění na vyživované děti při společném zdanění

Zákon v § 35c stanoví mimo jiné, že poplatník fyzická osoba má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním v domácnosti, ve výši 6 000 Kč ročně, pokud neuplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo 35b. Pokud jeden z manželů uplatňoval daňové zvýhodnění ve zdaňovacím období nebo v tomtéž kalendářním měsíci zdaňovacího období u svého plátce daně, **nemůže toto zvýhodnění při postupu podle § 13a uplatnit druhý z manželů.**

Uplatnil-li např. daňové zvýhodnění manžel v rámci příjmů ze závislé činnosti, nemůže toto daňové zvýhodnění uplatnit v daňovém přiznání manželka.

Pro zvýšení právní jistoty poplatníků i správců daně hodlá Ministerstvo financí v rámci probíhajícího legislativního procesu příslušná ustanovení zákona zpřesnit.

Zákon bude doplněn tak, aby bylo již ze samotného textu ustanovení § 13a zřejmé, že zálohy neplatí ten z manželů, který před společným zdaněním nemá vlastní příjmy. Často se bude jednat o manželku, která se bude v domácnosti starat o nezletilé děti a před uplatněním společného zdanění sama nebude mít žádné zdanitelné příjmy.

Dojde ke zpřesnění ustanovení, které upravuje způsob uplatnění nezdánitelných částek, aby bylo zřejmé, že pokud některý z manželů nedosáhne žádných příjmů, může si nezdánitelné částky uplatnit jak on, tak i druhý z manželů.

Abyste nemusel ten z manželů, který nemá v průběhu roku zdanitelné příjmy platit daň v případě, kdy druhému z manželů vznikne přeplatek na dani z toho důvodu, že v průběhu roku platil zálohy na daň, bude zákon upřesněn tak, že správce daně uskuteční převod přeplatku jednoho z manželů na nedoplatek druhého z manželů, pokud o to bude požádán, a to ke dni splatnosti daně druhého z manželů.

Zdroj: MF ČR

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)